

Rijswijk

GANZENBEHEERPLAN GEMEENTE RIJSWIJK DECEMBER 2017

Rick Severijns

December 2017

Voorwoord

Ganzen horen bij Rijswijk. Ze geven sfeer aan onze natuur,- en recreatiegebieden waar ze zich tegoed doen aan de rijke vegetatie en waar ze nestelen tussen het riet en de bosschages. Hun aantal is echter in heel Nederland en ook in Rijswijk de afgelopen jaren enorm toegenomen en dat noodzaakt ons om de populatie beter te beheersen. Grote aantallen ganzen kunnen namelijk schade berokkenen aan flora en fauna en een risico vormen voor de verkeersveiligheid en volksgezondheid.

We hebben voor het opstellen van dit ganzenbeheerplan tal van suggesties en adviezen gekregen van diverse ervaringsdeskundigen om op een zo diervriendelijk mogelijke manier onze ganzenpopulatie beheersbaar te krijgen en te houden. Het resultaat is een breed gedragen plan dat een behoorlijke inzet en toewijding vereist om uit te voeren. We gaan als gemeente samen met onze partners deze handschoen oppakken om het tot een succes te maken.

Enorm veel dank dus aan een ieder die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit ganzenbeheerplan én nog gaat bijdragen aan de uitvoering ervan.

Marloes Borsboom

Wethouder dierenwelzijn

INHOUDSOPGAVE

I	Inleiding	3
II	Doelstelling	4
III	Complexiteit van het vraagstuk	5
IV	Lokale beleidsvrijheid	5
V	Preventief en proactief	6
VI	Maatwerk per locatie	8
	1. Zwemvijver Wilhelminapark	8
	2. Overige locaties Wilhelminapark	10
	3. Sportterreinen	12
	4. Overige locaties	12
	5. De Put	12
VII	Een gecoördineerde gezamenlijke aanpak	13
VIII	Begroting	14
	Bijlagen	15 t/m 29

I Inleiding

Het “nee tenzij” principe in de wetgeving

De Wet Natuurbescherming gaat nadrukkelijk uit van het “nee tenzij” principe waarin het doden, vangen en verstoren van dieren in het wild bij Wet verboden is tenzij hier een ontheffing of vrijstelling voor verleend is door het daarvoor bevoegd gezag. Voor het bestrijden van de ganzenoverlast is van toepassing § 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. In deze paragraaf wordt het “nee tenzij” principe in de navolgende artikelen 3.1 t/m 3.4 uitgebreid omschreven met in artikel 3.3 lid 4 de gronden waarop een ontheffing of vrijstelling wordt verleend (zie bijlage 1).

Provinciale taakstelling

In november 2015 zijn gemeenten door Provincie ZH geïnformeerd over de vaststelling van het Faunabeheerplan ZH 2015 – 2020, met daarin onder andere als target om de populatie jaarrond verblijvende ganzen in ZH terug te brengen van 160.000 naar ongeveer 55.000 ganzen. (zie bijlage 2). Dit Faunabeheerplan is de uitwerking van het ganzenbeleid dat op 15 juli 2015 voor een periode van 5 jaar door Gedeputeerde Staten is vastgesteld en is opgesteld door de faunabeheereenheid ZH. De faunabeheereenheid ZH is het bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing voor het bestrijden van ganzenoverlast die jaarlijks wordt afgegeven voor de periode van 1 februari t/m 30 juni. De faunabeheereenheid kan dit vervolgens mandateren aan (leden van) de Wildbeheereenheid. In 2017 kon voor het eerst ontheffing aangevraagd worden om specifiek Canadese ganzen te mogen vangen en vergassen gedurende de ruiperiode 15 mei t/m 31 juli.

Regionale uitvoeringsplannen

Voor de uitvoering van het Faunabeheerplan ZH zijn vier regionale uitvoeringsplannen opgesteld waarbij Rijswijk valt onder het Regioplan Delfland Schieland met als belangrijke partners onze buurgemeenten en Hoogheemraadschap van Delfland. In het Regioplan Delfland Schieland is als doelstelling een reductie van 90% te lezen voor de jaarrond verblijvende ganzen in het gebied van Delfland en Schieland. Voor de exoten Nijlgans, Soepgans en Indische gans wordt zelfs een verdergaande reductie van + 90% nagestreefd. Voor de in het wild broedende Canadese ganzen (geen exoot) geldt eveneens dat gestreefd moet worden naar een zo groot mogelijke reductie.

Voor het vangen en vergassen van de Canadese ganzen heeft Duke Faunabeheer in 2017 offertes ingediend bij de regiogemeenten Delfland en Hoogheemraadschap Delfland om op deze wijze ganzen te bestrijden. De offerte Rijswijk ging specifiek over de locatie Wilhelminapark (zie bijlage 3).

Lokale besluitvorming

Het college van B&W in Rijswijk heeft op 23 mei 2017 besloten om niet in te stemmen met de offerte van Duke Faunabeheer om in de ruiperiode 2017 de Canadese ganzen in het Wilhelminapark te vangen en te vergassen. Het college is namelijk van mening dat er andere meer diervriendelijke oplossingen bestaan om de ganzenpopulatie plus bijbehorende overlast in Rijswijk te doen afnemen. (zie verder onder VI). De Wildbeheereenheid Delfland is eveneens geen voorstander van de bestrijdingsmethodiek vangen en vergassen; zij geven de voorkeur aan nestbehandeling door eieren te prikken en ganzen te verjagen daar waar ze tot last zijn. De Faunabeheereenheid ZH heeft desgevraagd het “nee tenzij principe” van de wetgeving onderstreept waarbij het doden als laatste middel ingezet mag worden als blijkt dat alternatieven niet effectief zijn gebleken.

Wat tevens meespeelt is de publieke opinie, met onder andere in het verleden de verplaatsing van de boerenganzen nabij de volkstuintjes naar AKKA's ganzenparadijs in Drenthe en de uitslag van de enquête dierenwelzijn (met 512 respondenten behoorlijk representatief) waar vangen en doden als slechtste oplossing werd beoordeeld om de overlast van ganzen te bestrijden. Terwijl uit diezelfde enquête blijkt dat er wel breed draagvlak is voor de aanpak van slimmere inrichting van de habitat, verjagen & lokken en nestbehandeling (zie bijlage 4). Parallel aan deze bestuurlijke besluitvorming is in 2017 de nota Dierenwelzijn Rijswijk 2018 – 2019 opgesteld en op 21 september 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze nota is eveneens aandacht besteed aan de ganzenproblematiek met de toezegging om in het 4^e kwartaal 2017 te komen met een lokaal ganzenbeheerplan Rijswijk. Dit is noodzakelijk gebleken omdat Rijswijk een andere aanpak voorstaat om de doelstellingen van het Faunabeheerplan ZH te behalen dan de aanpak die is opgenomen in het Regioplan Delfland Schieland. Het lokale ganzenbeheerplan sluit beter aan op het “nee tenzij principe” van de wetgeving en is een verdere uitwerking van het collegebesluit 23 mei 2017 en de nota Dierenwelzijn 2018 – 2019. Daarbij is het scala aan effectieve alternatieve maatregelen de afgelopen jaren toegenomen en ook die opgedane kennis en ervaring nemen we mee in dit ganzenbeheerplan. Met dit ganzenbeheerplan bereiden we ons voor op het nieuwe broedseizoen 2018 en op de navolgende jaren met toepassing van de lerende methodiek “plan, do, check, act” van de Deming cyclus.

Toezegging aan de regio Delfland Schieland.

In de bijeenkomst 30 november, waar we met alle betrokken partijen het concept van dit ganzenbeheerplan hebben besproken, heeft de afgevaardigde van het Hoogheemraadschap van Delfland benadrukt dat de aanpak zoals die in Rijswijk wordt voorgesteld naar hun inschatting niet effectief zal blijken te zijn. Zij zijn van mening dat Rijswijk zich moet aansluiten bij de aanpak en doelstellingen van het Regioplan Delfland Schieland. Andersom hebben diverse aanwezigen vraagtekens gezet bij de effectiviteit van de aanpak van het Regioplan Delfland Schieland dat ook inzet op het vangen en vergassen in de ruiperiode. We (gemeente Rijswijk en het Hoogheemraadschap van Delfland) zijn het er over eens dat we het oneens zijn met elkaar en het komende seizoen gaan we de resultaten en de opgedane kennis en ervaring van de verschillende aanpakken met elkaar delen. Vanuit Rijswijk sluiten we aan bij de regiogroep ganzenbeheer Delfland Schieland en gaan we gebruik maken van het registratiesysteem DORA van de provincie zodat we vergelijkbare data genereren.

II Doelstelling

Het doel van het ganzenbeheerplan is vierledig:

1. Een bijdrage te leveren aan het terugdringen van de populatie standganzen aansluitend op de provinciale taakstelling.
2. Een bijdrage te leveren aan het behoud van de waterkwaliteit en specifiek die van de zwemvijver in het Wilhelminapark aansluitend op de afspraken die hierover zijn gemaakt met Hoogheemraadschap van Delfland.
3. Een bijdrage te leveren aan het vergroten van de natuurwaarden en biodiversiteit in Rijswijk daar grote aantallen ganzen flora en fauna (kunnen) aantasten en/of verdringen.
4. Tot een gezamenlijke gecoördineerde meerjarige aanpak te komen in afstemming en samenwerking met de diverse betrokken partijen.

Bij het realiseren van deze vier doelstellingen is het uitgangspunt om de meest diervriendelijke maatregelen hierbij toe te passen.

III Complexiteit van het vraagstuk

Afgelopen decennia zijn er in den lande tal van maatregelen genomen om de ganzenpopulatie af te laten nemen met wisselend succes. In het jaarverslag 2016 van FBE Noord Holland is bijvoorbeeld te lezen dat in deze provincie de afgelopen 10 jaar ongeveer 400.000 ganzen zijn gedood door afschot en vergassing (met name rondom Schiphol). Hetgeen echter niet heeft geleid tot een afname van de populatie. Op 4 oktober (dierendag) is een motie hierover, *“om serieus werk te maken van diervriendelijke oplossingen voor het terugdringen van de ganzenpopulatie rondom Schiphol”*, in de Tweede Kamer met ruime meerderheid aangenomen (zie bijlage 6). Dit voedt de twijfel of het massaal afmaken van ganzen wel een effectieve oplossing is voor het probleem. We zijn dan ook erg benieuwd naar de ganzenpopulaties het komende seizoen in de locaties van regio Delfland Schieland waar de ganzen in 2017 voor het eerst zijn afgevangen en vergast. Er worden al jaren studies verricht over migratiebewegingen van ganzenpopulaties hetgeen ons in ieder geval het inzicht geeft dat er een verplaatsing gaande is van het platteland naar de stad waar ze niet bejaagd worden door mens en (roof)dier en dat de traditionele vaak seizoensgebonden trekbewegingen van grote ganzenpopulaties onder invloed van klimaatverandering aan het wijzigen zijn. Dat maakt het tellen van ganzen ingewikkeld en is het van belang om op identieke wijze op dezelfde peilmomenten de tellingen te verrichten in zowel stedelijk als landelijk gebied. Het peilmoment in provincie ZH voor de telling van de ganzenpopulatie is jaarlijks in de 2e week van juli. Vanuit Rijswijk sluiten we hierbij aan.

Wat het vraagstuk ook complex maakt is dat het niet gaat om één soort gans met één aanpak maar om diverse soorten ganzen met ieder een eigen aanpak die aansluit op de specifieke kenmerken van die ganzensoort. In Rijswijk gaat het met name om de grauwe gans, de Nijlgans (die formeel geen gans is maar een eendensoort) en de Canadese gans.

Vervolgens de grote hoeveelheid en diversiteit aan partijen die betrokken zijn bij dit vraagstuk. Overheid (instellingen) als Provincie, Hoogheemraadschap, Gemeente, Faunabeheereenheid, Wildbeheereenheid, Omgevingsdienst Haaglanden. Maatschappelijke instellingen als BAS, Vogelbescherming, Dierenbescherming en SOVON maar ook particulieren zoals de eigenaar / beheerder van landgoed te Werve en zwemvijver de Put, de eigenaren / pachters van veeweiden en natuurlijk onze inwoners.

Eenzijds moet lokaal, regionaal, provinciaal en zelfs landelijk worden samengewerkt tussen de diverse betrokken partijen en anderzijds vereist iedere locatie of gebied waar ganzen verblijven juist maatwerk voor een effectieve aanpak. Kortom, er is geen blauwdruk voor succes.

IV Lokale beleidsvrijheid

Deze complexiteit heeft regionaal enige spanning opgeleverd omdat Rijswijk met haar lokale besluitvorming afwijkt van de andere gemeenten in de regio, die wel akkoord zijn gegaan met de offerte van Duke Faunabeheer om binnen hun gemeentegrenzen ganzen te vangen en te vergassen. Dit ganzenbeheerplan heeft tot doel om de doelstellingen van onze regionale partners (PZH: afname populatie en HHD behoud waterkwaliteit) mede te behalen en daarin gezamenlijk op te trekken in plaats van hierover op gespannen voet met elkaar te staan.

V Preventief en proactief

De voorgestelde aanpak richt zich op het terugdringen van het volume van de populatie door:

- intensievere inzet van bewezen effectieve methoden van **nestbehandeling** om geboorte te beperken. Het is daarbij van belang dat zoveel mogelijk ganzennesten worden opgespoord en behandeld, zodat er in een latere fase (de ruiperiode) geen ganzen hoeven te worden afgevangen en vergast;
- intensievere en gecombineerde inzet van diverse maatregelen van **verjagen** om ganzen te weren op plekken waar we ze beslist niet willen hebben. Deze combinatie van maatregelen is nodig omdat veel verjaagmethodieken afzonderlijk toegepast een tijdelijk effect hebben. Door ze te combineren verwachten we een maximaal effect te kunnen sorteren;
- **slimmere inrichting van de habitat** om enerzijds de ganzen te lokken naar plekken waar ze niet tot last zijn en anderzijds te ontmoedigen om neer te strijken op plekken waar ze dat wel zijn. Doelstelling hierbij is tevens om de verkeersveiligheid aan de Beatrixlaan voor auto, motor, scooter en fiets te verbeteren door de toegankelijkheid voor ganzen op verkeerswegen te belemmeren.

Deze gecombineerde aanpak van nestbehandeling, verjagen & lokken en slimmere inrichting van habitat is in lijn met de ontheffing voor het bestrijden van ganzen en de opgedane ervaringen tot nu toe. Indien deze aanpak succesvol is voorkomen we het massaal doden van ganzen door vangen en vergassen in de ruiperiode, een maatregel waartegen in Rijswijk (en daarbuiten) dus veel weerstand bestaat.

Huidige populatie

In juli 2017 heeft er een telling plaatsgevonden in Rijswijk op de diverse locaties waar ganzen verblijven (zie bijlage 5). In totaal komen we op deze locaties tot een populatie van ongeveer 1500 ganzen in Rijswijk (628 Canadese ganzen, 550 Nijlganzen en 283 grauwe ganzen). In deze telling is de zwemvijver de Put niet meegenomen. Navraag bij het beheer van de Put leert ons dat de ganzenpopulatie in juli 2017 naar eigen schatting ongeveer tussen de 70 – 80 ganzen is geweest met een mix van Nijlganzen en Canadese ganzen. Exacte cijfers ontbreken vooralsnog.

Uit de telling juli 2017 blijkt tevens dat de populatie van 1500 ganzen (exclusief de Put) voor een groot deel bestaat uit jonge pasgeboren ganzen (juveniel). In totaal zijn er 402 volwassen ganzen geteld en 1095 juveniel.

Als volgt:

Nijlgans adult	Nijlgans juveniel	Canadees adult	Canadees Juveniel	Grauw adult	Grauw Juveniel	Boeren adult	Boeren Juveniel
160	390	132	496	78	205	32	4

Het potentieel van nestbehandeling

Met zorgvuldig en intensief uitgevoerde nestbehandeling is door geboortebeperving een behoorlijke afname in de populatie te realiseren. Als we ervan uitgaan dat alle volwassenen een broedpaar vormen dan betekent dit met 402 volwassenen maximaal 201 broedparen. Met de geboorte van 1095 jongen in 2017 geeft dit een gemiddeld broedsucces van $1095 : 201 = 5,4$ jongen per broedpaar. Echter niet alle volwassenen vormen een broedpaar dus het gemiddelde broedsucces ligt hoger en is naar schatting 6 jongen per broedpaar. Met nestbehandeling worden per nest alle eieren behandeld of afhankelijk van de locatie 1 à 2 eieren onbehandeld in het nest achtergelaten. Echter niet alle nesten zullen gevonden en behandeld kunnen worden zodat naar verwachting het broedsucces gemiddeld alsnog op 2 jongen per broedpaar uit zal komen. Hiermee is al in één seizoen een aanzienlijke reductie in het aantal juveniel te realiseren van 1095 naar 400 jongen.

Met de andere maatregelen dringen we tevens het aantal broedparen (volwassenen) terug in Rijswijk en kunnen we de komende jaren tot een beheersbare ganzenpopulatie komen waarin ganzen een vaste plek kunnen krijgen in ons stedelijk ecosysteem, zonder ons daarbij tot last te zijn.

Naar onze inschatting is een populatie van tussen de 400 – 500 ganzen goed beheersbaar in Rijswijk maar dat zal de tijd ons moeten leren.

Streefwaarden

Om te kunnen bepalen of onze aanpak succesvol is, is het van belang om van te voren een target vast te stellen met daarin streefwaarden voor de gewenste afname van de populatie in aantal of percentage.

Kijken we daarbij naar het target van het Faunabeheerplan ZH dan is hun streefwaarde een afname van de populatie standganzen in de hele provincie ZH van 160.000 naar 55.000 in de periode 2015 – 2020. Een reductie van ongeveer 66% in 5 jaar tijd. Het Regioplan Delfland Schieland gaat veel verder met een voorgestelde reductie van 90% t.o.v. de aantallen 2013, te bereiken in 2020.

De streefwaarden voor gemeente Rijswijk zien er als volgt uit:

	Nulmeting Juli 2017	Juli 2018	Juli 2019	Juli 2020
Aantal ganzen	1500 – 1600	900 - 1000	600 – 700	400 – 500

Resultaten

Betrokken partijen hebben benadrukt dat het resultaat van de inzet niet enkel een cijfermatige weergave behoort te zijn van nestbehandeling en aantal getelde ganzen in de populatie. Het resultaat van de inzet moet ook zichtbaar worden gemaakt door gegevens op te nemen van de gemeten waterkwaliteit in de zwemvijvers Wilhelminapark en de Put, de verkeersveiligheid (aantal aanrijdingen met ganzen) en de meldingen van overlast en schade veroorzaakt door ganzen.

Plan, do, check, act

De Deming cyclus van plan, do, check, act is gericht op continue verbetering en in lijn hiermee gaan we het ganzenbeleid Rijswijk eveneens jaarlijks verbeteren aan de hand van nieuwe inzichten en opgedane ervaringen. Ieder jaar verrichten we in juli opnieuw een telling op dezelfde locaties als 2017 om vast te kunnen stellen of de streefwaarde voor dat jaar is behaald. Daarnaast brengen we ook de eerder genoemde resultaten in beeld. Samen met onze partners evalueren we in het 4^e kwartaal van dat jaar de inzet en de resultaten van het afgelopen broedseizoen lokaal en in de regio en stellen we samen met hen een nieuw pakket aan maatregelen vast voor het nieuwe broedseizoen.

VI Maatwerk per locatie

1. Zwemvijver Wilhelminapark

In 2016 zijn gemeente Rijswijk en het Hoogheemraadschap van Delfland een overeenkomst aangegaan om in gezamenlijkheid de zwemwaterkwaliteit van de zwemvijver in het Wilhelminapark weer op peil te krijgen. De enorme inspanning en investering die in 2016 samen is gepleegd met; drooglegging van de zwemvijver, afvangen van de vissen en andere waterdieren, verharding van de bodem door verdroging, omleggen van de doorstroming en aanleg van de toiletvoorziening, mag natuurlijk niet verloren gaan. In het bestuurlijk overleg tussen gemeenten en het Hoogheemraadschap in oktober 2017 is vastgesteld dat de metingen hebben uitgewezen dat de getroffen maatregelen succesvol zijn gebleken met geen normoverschrijding van de bacteriologische zwemwaterkwaliteit en geen enkele melding van blauwalg in 2017. Overmatige bemesting (door uitwerpselen van ganzen en andere watervogels) wordt gezien als één van de belangrijkste oorzaken voor vorming van blauwalg en bacteriologische verontreiniging, hetgeen sluiting van de zwemlocatie tot gevolg kan hebben. Een effectieve ganzenaanpak kan dus een belangrijke bijdrage leveren om de zwemwaterkwaliteit voor de toekomst te behouden.

Het streven is dan ook om de zwemvijver in het Wilhelminapark volledig ganzenvrij te krijgen en te houden. We gebruiken daarvoor een gecombineerde aanpak van nestbehandeling, verjagen en een slimme inrichting van de habitat.

Nestbehandeling door eieren te rapen en af te voeren

Op deze locatie willen we het broeden door ganzen in zijn geheel ontmoedigen en rondom de vijver worden dan ook alle aangetroffen ganzeneieren uit de nesten genomen. De ganzen behouden echter hun voortplantingsdrang en kunnen na volledige uitname van de eieren in hetzelfde nest overgaan op een volgende leg of op een andere locatie overgaan op een volgende leg. Gedurende het broedseizoen kan een gans tot wel vier keer overgaan tot een nieuwe leg. De broedperiode is tussen de 28 – 30 dagen en in de eerste twee weken is het embryo nog amper volgroeid. Dit betekent voor een effectieve en diervriendelijke nestbehandeling dat er iedere twee weken een ronde gemaakt moet worden rond de zwemvijver om tijdig, bij nieuwe nesten en/of nieuwe leg in bestaande nesten, de eieren uit te nemen. Uiteindelijk moet dit resulteren in een ganzenpopulatie die erachter komt dat broeden op deze locatie niet succesvol is en deze locatie verlaat. Met het vertrek van niet succesvol broedende ganzen ontstaat ruimte voor nieuwe aanwas in deze voor ganzen aantrekkelijke habitat. Voor deze nieuwe aanwas begint de aanpak van voor af aan met volledige uitname van de eieren enzovoorts. Nadeel van deze methode is dat het een intensieve aanpak is die gedurende het gehele broedseizoen onophoudelijk tweewekelijks uitgevoerd dient te worden en dat met name Nijlganzen hun nesten hogerop in bomen kunnen gaan bouwen buiten het bereik van de rapers.

Verjagen

Voor het verjagen van de ganzen op en rondom de zwemvijver zijn in de afgelopen jaren drie methoden effectief gebleken, te weten;

- De inzet van een laser. Nadeel is dat dit alleen effect heeft als het donker is en vlak voor zonsopkomst en na zonsondergang als verjaagmiddel ingezet kan worden. Zodra de dagen langer en zonniger worden verliest dit verjaagmiddel dus haar effectiviteit. Daarbij wordt er momenteel onderzoek gedaan naar de schadelijke effecten van laserlicht voor de ogen van ganzen en andere diersoorten die hier mee in aanraking komen. Deze verjaagmethodiek is dus beperkt inzetbaar.

- De inzet van een knalwerktuig. Nadeel hiervan is dat het effect tijdelijk van aard is en zodra de rust is weergekeerd de ganzen ook weer terug komen, vaak al na een paar uur. Dit zou betekenen dat er dagelijks met enige regelmaat geknald moet gaan worden rondom de vijver en daarmee worden niet alleen de ganzen verstoord.
- De inzet van een roofvogel door een valkenier. Ook dit verjaagmiddel heeft een tijdelijk effect, al is het effect wel langer van duur dan het knalwerktuig. Het regelmatig doch op wisselende tijdstippen inzetten van een roofvogel is het meest effectief.

Verjaag methoden die we zelf nog niet hebben toegepast maar wel elders in het land (wisselend) succesvol zijn gebleken, zijn:

- Het spannen van in de wind wapperende linten en draden. Ook hier treedt echter na enige tijd bij de ganzen gewenning op en laten ze zich hierdoor niet meer afschrikken. Regelmatig verplaatsen van de linten is noodzakelijk om gewenning te voorkomen.
- Inzet van een roofvogel drone die op afstand bestuurbaar is.

Gebruiken we bovenstaande methoden met voldoende afwisseling en onvoorspelbaarheid dan sorteren we het maximale effect. Dit is eveneens een intensieve aanpak die gedurende het gehele broedseizoen uitgevoerd dient te worden met een dagelijkse inspanning gedurende het zwemseizoen.

Inrichting van de habitat

De huidige inrichting van de zwemvijver is voor ganzen zeer aantrekkelijk om te verblijven en te broeden (schoon en rijk water met ondiepe aflopende zandige bodem, grasland binnen bereik voor voedsel, open uitzicht over de vijver, voldoende begroeiing / bescherming voor de nesten en geen natuurlijke vijand). Dat blijkt ook uit de telling juli 2017 met de zwemvijver op de 2^e plek qua aanwezige aantallen. Om de ganzen te verdrijven van de zwemvijver nemen we een aantal maatregelen om deze habitat voor hen een stuk onaantrekkelijker te maken.

- Gras is de voornaamste voedingsbron voor ganzen en er zijn grassoorten en kruidenmixen die ganzen niet graag op het menu hebben omdat ze voor hen moeilijk te consumeren en/of te verteren zijn. Daarentegen zijn er weer andere grassoorten waar de ganzen duidelijk een voorkeur voor hebben en door slim inzaaien van grassoorten / kruidenmixen kunnen we het grazen van ganzen sturen en beïnvloeden.
- De lengte van het gras is ook bepalend of het op het menu van de gans komt of juist niet. Met gericht slim maaibeeld kunnen we ook dit sturen en beïnvloeden waar en wanneer de ganzen wel of niet grazen.
- Het vrije uitzicht en de toegankelijkheid tussen water en wolkant belemmeren zal de aantrekkelijkheid doen afnemen, echter niet door extra rietkragen aan te brengen want dat geeft juist bescherming en materiaal voor nestbouw.
- Steile oeverkanten met een dusdanige oeverdiepte dat de ganzen er niet staande kunnen overnachten. Dit staat echter in contrast met het streven naar natuurvriendelijke oevers.
- Extra inspanning om gedurende het recreatieseizoen de ganzenpoep op strandjes en grasvelden rondom de zwemvijver op te ruimen waardoor dit aantrekkelijker wordt voor recreatie en door meer recreanten onaantrekkelijker wordt voor ganzen.

Ook dit vergt de nodige inspanning voorafgaand en gedurende het broedseizoen om deze maatregelen te realiseren.

2. Overige locaties Wilhelminapark (zie bijlage 7 voor een recente luchtfoto Wilhelminapark)

In de telling juli 2017 zijn naast de zwemvijver de volgende locaties in het Wilhelminapark meegenomen: Inrit, vijver parkeerplaats, barbecue veld, vliegerheuvel, surfvijver, vijver blokhut, ganzenlokstrook en de vijver tegenover de zwemvijver. Hieruit blijkt al dat het Wilhelminapark in zijn totaliteit een aantrekkelijk gebied is voor ganzen om te verblijven en te broeden hetgeen echter in deze grote aantallen (totale ganzenpopulatie Wilhelminapark is 935 ganzen) in botsing komt met de recreatieve doeleinden van dit park. Ganzen horen echter bij het Wilhelminapark en het streven dat van toepassing is op de zwemvijver om deze volledig ganzenvrij te krijgen gaat niet op voor de overige locaties in het Wilhelminapark. Streven op de overige locaties is om de ganzenpopulatie beheersbaar te houden. Dit betekent dat we gaan inzetten op een diervriendelijke afname van de populatie hetgeen we denken te kunnen bereiken door nestbehandeling en een slimme inrichting van de habitat. Er zijn twee methoden van nestbehandeling effectief gebleken.

Nestbehandeling door eieren te prikken

Het prikken van eieren wordt als methode van nestbehandeling vanaf 2008 toegepast door de ecologisch beheerder van het Wilhelminapark (ter illustratie: in 2017 zijn door de ecologisch beheerder in totaal 351 eieren geprikt in het Wilhelminapark). Ook de wildbeheereenheid gebruikt deze methode van nestbehandeling en deze methode heeft zijn effectiviteit inmiddels bewezen om geboorte te beperken.

Bij het prikken wordt de eierschaal van het ganzenei door middel van een dikke naald of pen van een luchtgaatje voorzien zodat de vrucht verloren gaat, maar het ei zelf intact blijft. In het nest worden twee eieren gespaard. Het effect van het sparen van twee eieren in een nest is dat de gans geen eieren bij gaat leggen en met broeden doorgaat op de twee gespaarde eieren én de nog intact zijnde geprikte eieren. De gans weet niet dat de gaatjes in de eieren aanwezig zijn en is tevreden met de twee kuikens die wel uit de eieren komen. Ganzen kunnen meerdere nesten per jaar uitbroeden en nesten met meer dan 10 eieren per nest zijn geen uitzondering. Deze methode van eieren prikken beperkt de geboorte van nieuwe ganzen dus aanzienlijk zonder daarbij het natuurlijke broedgedrag van de ganzen te verstoren. Per saldo vindt er met deze methode per behandeld nest, alsnog een verdubbeling van de populatie plaats en kan voor een afname van de populatie ervoor gekozen worden om één ei of helemaal geen eieren te sparen.

Nestbehandeling door eieren onder te dompelen in maïskiemolie

Duurzaam fauna advies heeft in Noord Holland op diverse locaties positieve ervaring opgedaan met geboortebeperking door eieren onder te dompelen in maïskiemolie. Deze olie is onschadelijk voor de gans zelf en zijn omgeving maar trekt wel in de poriën van het ei waardoor deze luchtdicht wordt afgesloten en het embryo sterft. Van alle aangetroffen eieren worden er vijf in de olie ondergedompeld en teruggelegd in het nest. De rest van de eieren worden uitgenomen. De eieren die achter blijven worden genummerd zodat zichtbaar is dat het bewerkte eieren zijn. De gans is er echter van overtuigd dat het nog goede eieren betreft en gaat door met broeden en is er geen drang voor een nieuwe leg. Die drang blijft wel bestaan als je alle eieren zou uitnemen met een nieuwe leg (op wellicht een andere locatie) tot gevolg. Na vier weken worden ook de behandelde eieren uitgenomen om te voorkomen dat de gans zich "dood broedt" op eieren die niet uit zullen komen. Met deze methode wordt geen enkel ei bespaard en vindt er per bewerkt nest geen geboorte plaats, hetgeen dus een maximaal effect qua geboortebeperking betekent. Er kan bij deze methode echter gekozen worden (net zoals bij het prikken het geval is) om één of twee eieren te sparen. Duurzaam fauna advies is bereid om voor aanvang van het broedseizoen instructie te geven over hun aanpak.

Nadeel van deze methode is dat met een emmertje olie op locatie gezocht en gedompeld moet worden en dit als “niet handig” wordt ervaren op moeilijk bereikbare plekken. De keus welke methode van nestbehandeling toe te passen hangt dus af van de bereikbaarheid van het nest (makkelijk te bereiken = olie, moeilijk te bereiken = prikken). De keus hoeveel eieren er bespaard en/of onbehandeld blijven hangt af van het aantal ganzen dat we nastreven als zijnde de beheersbare populatie.

Inrichting van de habitat

De huidige ganzenlokweide die is ingericht met een voor ganzen aantrekkelijke grassoort gelegen aan de enige vijver in het Wilhelminapark die niet in verbinding staat met de zwemvijver, voldoet nog niet aan de verwachtingen. Het gras heeft nog onvoldoende kunnen gedijen waardoor de aantrekkelijkheid nog niet optimaal is. Het uitstrooien van maïs heeft geholpen maar kon de ganzen niet vasthouden op deze plek. Andere oorzaak van het -niet optimaal aantrekkelijk zijn- zien we ook in de inrichting, met tussen wal en waterkant hoge rietkragen die het zicht ontnemen en de toegankelijkheid belemmeren. Daarbij is de lokweide gelegen aan een fiets & wandelpad dat voor de ganzen te onrustig is om te verblijven. Voor aanvang van het nieuwe broedseizoen gaan we samen met de collega's van groenbeheer en waterbeheer bekijken hoe we de functie van de ganzenlokweide kunnen optimaliseren.

De eilandjes in de diverse vijvers en de vaak dichtbegroeide oevers rondom de vijvers zijn aantrekkelijke plekken (veilig, afgeschermd, goed uitzicht) voor ganzen om hun nesten te bouwen. Deze plekken zijn vanaf de kant echter lastig toegankelijk voor nestbehandeling en voor een effectieve aanpak zal er dus per bootje op uit moeten worden gegaan om deze plekken te kunnen bereiken. Voor aanvang van het nieuwe broedseizoen gaan we ook hier samen met groenbeheer en waterbeheer bekijken of er maatregelen te treffen zijn om de toegankelijkheid voor nestbehandeling te vergroten. Het verwijderen van de eilandjes is als oplossing aangedragen, maar voordat we tot een dergelijke ingrijpende maatregel overgaan evalueren we eerst de inzet en resultaten in seizoen 2018.

Tenslotte gaan we borden plaatsen langs de diverse vijvers met daarop informatie over de gevolgen van het voeren van brood aan ganzen. Het voeren van brood aan ganzen is goed bedoeld maar jonge ganzen die nog in de groei zijn kunnen door het eten van teveel brood groeistoornissen krijgen aan hun vleugels met name veroorzaakt door de grote hoeveelheid zout die ze moeilijk kunnen verteren. Deze vergroeiing van de vleugels kan dusdanige vormen aannemen dat dit het vliegen belemmert en de gans niet kan wegtrekken en gebonden blijft aan de locatie (iets wat we juist niet willen). Voeren beïnvloedt ook het gedrag van ganzen doordat ze minder beweeglijk zijn om aan hun voedsel te kunnen komen en naar elkaar toe agressief gedrag kunnen gaan vertonen. Daarbij kan voeren ook overbevolking veroorzaken hetgeen we juist ook willen voorkomen. Overtollig brood op de wal kan tevens muizen en ratten aantrekken en overtollig brood in het water kan de waterkwaliteit aantasten. Op deze informatieborden komt ook advies over wat dan wel goed is om te voeren, waar en wanneer dat het beste kan gebeuren en in welke mate. Deze informatieborden zijn ook inzetbaar op de andere locaties waar ganzen verblijven en worden in samenwerking met de collega's van communicatie en het programma Natuur & Milieu Educatie ontwikkeld.

3. Sportterreinen

Begeleiding en Advies Sportterreinen (B.A.S.) beheert voor gemeente Rijswijk de sportterreinen. Ieder jaar worden de grasvelden van deze sportterreinen gedurende de zomerstop opnieuw ingezaaid ter voorbereiding op het nieuwe seizoen. Zodra dit gras opkomt heeft het veel voedingswaarde en bij de juiste lengte vormt dit zeer aantrekkelijk voedsel voor ganzen die dan ook in grote getale neerstrijken op de sportvelden om te grazen. Hiermee veroorzaken ze schade aan de grasvelden en indien daar niet op wordt ingegrepen komt het gebruik als sportfaciliteit in gevaar.

In 2017 heeft B.A.S. in samenspraak met gemeente Rijswijk van de Faunabeheereenheid ontheffing gekregen om de ganzen door een lid van de Wildbeheereenheid te vangen en af te voeren. Deze vangactie heeft tot verontwaardigde reacties geleid bij omwonenden die hiervan gewag hebben gemaakt bij gemeente. Naar aanleiding hiervan is er met B.A.S. overeengekomen dat we in lijn met dit beheerplan in 2018 eerst inzetten op verjagen en pas als blijkt dat dit ontoereikend is, overgaan op vangen en afvoeren. Indien overgegaan wordt tot dit laatste dan vergt dit goede communicatie aan omwonenden (samenwerking gemeente en B.A.S.) en goede afspraken over wat er met de gevangen ganzen gebeurt (gemeente en de Wildbeheereenheid).

4. Overige locaties

Overige locaties waar in juli 2017 ganzen zijn geteld zijn: Tubasingel, Hoekpolder, van Rijnweg, Marijkesingel, Ir. Haitspad, Haantje, van Vredenburgweg, Huys te Nieuburglaan, Huis te Hoornkade, Huize Cromvliet, Julialaantje, Jaagpad, Poldermeesterstraat, Middendorpweg en de Laan van Sion.

In het overzicht van de telling juli 2017 (zie bijlage 5) is te zien dat het op deze locaties om relatief kleine aantallen gaat en op geen van deze locaties eieren zijn bewerkt. De focus van nestbehandeling heeft zich tot nu toe voornamelijk op het Wilhelminapark gericht. Voorstel is om in het broedseizoen 2018 ook op deze locaties de nesten te behandelen door gebruik te maken van de methoden (geheel of gedeeltelijk) rapen en/of prikken en/of onderdampelen in olie om de geboorte te beperken. Dit betekent dat er over een relatief groot geografisch gebied twee wekelijks een ronde gemaakt moet worden langs deze locaties, hetgeen een arbeidsintensieve aanpak is.

5. De Put.

Korte geschiedenis

De Put is in 1910 ontstaan ten gevolge van zandafgravingen ten behoeve van de aanleg van de spoorlijn Rotterdam-Den Haag en de ontwikkeling van het Haagse Laakkwartier. Eigenaar van landgoed Te Werve was toen de heer Abel Labouchère (1860-1940), die gedurende elf jaar toestond dat Rijswijkers er kwamen zwemmen.

In 1922 verkocht hij het landgoed aan de BPM (later: Koninklijke Shell) met in datzelfde jaar de oprichting van sportclub te Werve en in het navolgende jaar de oprichting van de Rijswijkse Zwemvereniging (RZV). Het natuurswembad wordt sinds de oprichting van de Zwemvereniging in 1923 onderhouden door vrijwilligers van de Rijswijkse zwemvereniging RZV.

Vanaf april 1999 werd het landgoed verhuurd aan Event Company, waarbij het landschapsbeheer geschiedde door de stichting Het Zuid-Hollands Landschap. De contribuanten van deze stichting hadden toegang tot het park. Het sportpark is daarna systematisch terugveranderd tot landgoed met een natuurlijk karakter waarbij alleen het natuurswembad en de tennisbanen als sportaccommodatie in gebruik zijn gebleven.

Event Company heeft het landgoed in 2011 gekocht en met een nieuwe stichting, “Vrienden van te Werve”, het beheer van het Zuid-Hollands Landschap overgenomen. Het landhuis Te Werve is in 2012 gerestaureerd en heeft hiervoor de Monumentenprijs 2012 van de gemeente Rijswijk ontvangen. In 2017 zijn de overige restauraties afgerond en is het landgoed weer tot haar oorspronkelijke aanzien teruggebracht. Landgoed te Werve maakt als enige locatie in Rijswijk deel uit van het Natuurnetwerk hetgeen betekent dat ingrepen die natuurwaarden aantasten alleen mogen als het ‘zwaar maatschappelijk belang’ daarvan is aangetoond en als door de provincie goedgekeurde compensatie is geregeld.

Huidige situatie

In de telling 2017 zijn het landgoed te Werve en vijver de Put niet meegenomen omdat dit particulier terrein betreft waar gemeente geen zeggenschap over heeft. Op deze locatie is er echter ook sprake van een ganzenpopulatie die in 2017 overlast heeft veroorzaakt en heeft bijgedragen aan de vorming van blauwalg in zwemvijver de Put met een tijdelijk negatief zwemadvies / zwemwaarschuwing tot gevolg.

Er zijn momenteel drie partijen waarmee we in het kader van dit ganzenbeheerplan willen afstemmen en samenwerken.

- De eigenaar van het landgoed te Werve; Event Company en de aan hen gelieerde stichting “Vrienden van te Werve”,
- de Rijswijkse Zwemvereniging en
- Club te Werve.

Laatstgenoemde biedt naast tennis nog een 5 tal andere activiteiten aan (zie: <http://www.clubtewerve.nl/>) waaronder ook hengelsport in de Put en heeft vanuit die activiteit het beheer van de vijver op zich genomen. Eén en ander is vastgelegd in de pachtovereenkomst met Event Company. Van de in totaal 1200 leden zijn er 150 lid van de afdeling hengelsport. Uit het gesprek met de beheerders blijkt dat het gaat om een populatie van tussen de 70 – 80 ganzen met een mix van Nijlganzen en Canadese ganzen die vooral in de periode mei – augustus voor overlast zorgen op het terrein. Ze zien het nut van onderlinge afstemming in om de ganzenpopulatie beheersbaar te krijgen en te houden en willen graag met ons daarin samenwerken. Beheerder Hendrik Jan v.d. Keijl peilt binnen de eigen leden of er animo is om bij te dragen aan het ganzenbeheer de Put. Deze leden worden dan meegenomen in de planning en instructies bij aanvang van het broedseizoen. De beheerders benadrukken het belang van goede communicatie richting de leden als ze tot ganzenbeheer overgaan en daarvoor kan worden aangesloten op de communicatie van gemeente. Samenwerking kan ook gevonden worden in het gezamenlijk aanvragen van ontheffingen en bijvoorbeeld de gezamenlijke inzet van de valkenier om in onderlinge afstemming de ganzen te verjagen.

VII Een gecoördineerde gezamenlijke aanpak.

De aanpak die in voorgaande paragrafen staat beschreven vergt een behoorlijke arbeidsintensieve inspanning om dit zorgvuldig en succesvol uit te kunnen voeren. Het past echter volledig in het “nee tenzij principe” van de wetgeving waarin het doden van in het wild levende dieren pas wordt toegestaan als blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Ter voorbereiding op dit plan van aanpak zijn gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen en een aantal deskundigen om hun bereidheid, suggesties en expertise te doen landen in dit conceptplan. Op 30 november 2017 zijn vrijwel alle betrokken partijen bij elkaar gekomen om het concept met elkaar te bespreken en is er

input gegeven voor dit definitieve gaszenbeheerplan (zie bijlage 8 voor een lijst van deelnemers aan deze werksessie). Een aantal betrokken partijen werkt met (fanatieke) vrijwilligers waaronder ook de bereidheid wordt gepeild om bij te willen dragen aan de uitvoering van dit plan. Tevens is de suggestie gedaan om de hulp in te roepen van de scouting en (ongebonden) vrijwilligers.

Lidmaatschap Wildbeheereenheid Delfland (<http://www.wbe-delfland.nl/>)

Op 1 Januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht geworden. In de Wet natuurbescherming staat onder andere dat een jachthouder lid moet zijn van de Wildbeheereenheid binnen wiens gebied hij is gevestigd. Gemeente Rijswijk is zelf jachthouder maar geen lid van de Wildbeheereenheid Delfland. Zonder dit lidmaatschap kan er geen gebruik gemaakt worden van de Provinciale ontheffingen voor het beheer van wild. Specifiek voor het gaszenbeheer betekent dit dat er geen ontheffing voor nestbehandeling en verjagen kan worden gekregen. Het is mogelijk om het genot van de jacht te verpachten aan een lid van de Wildbeheereenheid Delfland, maar we kiezen ervoor om per 1-1-2018 lid te worden, zodat we voldoen aan deze wettelijke bepaling.

Voordeel van dit lidmaatschap is tevens dat we :

- de krachten beter kunnen bundelen en elkaars inzet beter op elkaar kunnen afstemmen;
- gezamenlijk en éénduidig gebruik van het Provinciale registratiesysteem DORA om de resultaten van de inzet te registreren;
- ondersteuning bij het aanvragen en verkrijgen van de benodigde ontheffingen.

Uitvoeringsplan

In bijlage 9 is een eerste opzet opgenomen voor een uitvoeringsplan voor het broedseizoen 2018 dat nog verder geconcretiseerd gaat worden.

VIII Begroting

Met de vaststelling van de nota Dierenwelzijn 2018 – 2019 is tevens budget vastgesteld om uitvoering te kunnen geven aan deze nota. Voor het opstellen en uitvoeren van het gaszenbeheerplan staat een budget begroot van € 2.600,- per jaar. Gezien de prioritering voor het gaszenbeheer en de intensieve aanpak die dit plan met zich meebrengt is nu al te voorzien dat het begrootte budget ontoereikend zal zijn. Binnen het beschikbare totaalbudget van de nota Dierenwelzijn zal tussen de diverse posten* worden geschoven t.b.v. het gaszenbeheerplan.

De begroting 2018 van het gaszenbeheerplan ziet er als volgt uit:

Kostenpost	Budget
Lidmaatschap WBE Delfland	€ 20,-
Instructiedag nestbehandeling	€ 260,-
Onkostenvergoeding inzet nestbehandeling	€ 5.200,-
Inzet valkenier (met gesloten beurs)	€ 0,-
Materialen voor verjagen	€ 200,-
Inzet groenbeheer, waterbeheer, communicatie (met gesloten beurs)	€ 0,-
Totaal	€ 5.680,-

** Opstellen en uitvoeren konijnenbeheerplan € 2.600,- komt te vervallen en wordt aan het budget gaszenbeheerplan toegevoegd. Overige overschrijding van € 480,- gaat ten laste van het budget voor communicatiemiddelen en factscheets waarvoor € 7.500,- stond begroot.*

Bijlagen:

1. Artikel 3 Wet natuurbescherming
2. Vaststelling Faunabeheerplan provincie ZH
3. Offerte Duke Faunabeheer
4. Uitslag bewoner enquête nota Dierenwelzijn
5. Ganzentelling Rijswijk juli 2017
6. Motie diervriendelijke ganzenbestrijding 2^e Kamer
7. Luchtfoto Wilhelminapark maart 2017
8. Deelnemers bijeenkomst 30 november
9. Uitvoeringsplan broedseizoen 2018.

Bijlage 1.

Wet natuurbescherming

Geldend van 01-09-2017 t/m heden

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.2

1. Het is verboden vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of uit deze vogels verkregen producten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, onder zich te hebben voor verkoop of ten verkoop aan te bieden.
2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing ten aanzien van vogels van soorten, genoemd in bijlage III, deel A, bij de Vogelrichtlijn, die aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen, en ten aanzien van delen of producten van die vogels.
3. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing ten aanzien van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen vogels van soorten, genoemd in bijlage III, deel B, bij de Vogelrichtlijn, die aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen, en ten aanzien van delen of producten van die vogels.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de verkoop, het vervoer voor verkoop, het onder zich hebben voor verkoop of het ten verkoop aanbieden van vogels van soorten, aangewezen op grond van het derde lid, en delen of producten van die vogels.
5. Een vogelsoort wordt op grond van het derde lid uitsluitend aangewezen, indien de handelingen, bedoeld in het eerste lid, uitgevoerd overeenkomstig regels als bedoeld in het vierde lid, er niet toe leiden dat het populatieniveau, de geografische verspreiding of de omvang van de voortplanting van deze soort in gevaar wordt gebracht of kan worden gebracht.
6. Het is verboden, anders dan voor verkoop, vogels, delen of producten als bedoeld in het eerste lid, onder zich te hebben of te vervoeren, tenzij deze vogels, delen of producten aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
 - a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
 - b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
5. In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:
 - a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
 - b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
 - c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.
6. De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.2, zesde lid, zijn niet van toepassing op handelingen ten aanzien waarvan bij of krachtens enige wettelijke bepaling een besluit is vereist, indien bij of krachtens die wet is bepaald dat het desbetreffende besluit de handelingen uitsluitend toelaat indien is voldaan aan de voorwaarden, bedoeld in het vierde lid, en dat aan het besluit de voorschriften worden verbonden, bedoeld in het vijfde lid.
7. De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.2, zesde lid, zijn niet van toepassing op:
 - a. handelingen ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel als bedoeld in artikel 2.2, en
 - b. handelingen die zijn beschreven in en worden verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid, een plan of een programma als bedoeld in artikel 2.3, vijfde lid, of een programma als bedoeld in artikel 1.13, eerste, zevende, of achtste lid, indien:
 - 1°. ten aanzien van het beheerplan, het plan of het programma, althans het onderdeel dat betrekking heeft op de desbetreffende handelingen, is voldaan aan het in het vierde en vijfde lid bepaalde ten aanzien van ontheffingen en vrijstellingen, en
 - 2°. het bestuursorgaan dat het beheerplan, het plan of het programma heeft vastgesteld tevens bevoegd is voor de verlening van een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling als bedoeld in het eerste, onderscheidenlijk tweede lid voor dergelijke handelingen, of, als dat niet het geval is, het beheerplan, het plan of het programma is vastgesteld in overeenstemming met het bestuursorgaan dat bevoegd is voor de verlening van de ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling.

Artikel 3.4

1. Ingeval het vangen of doden van vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, bij of krachtens deze wet is toegestaan, is het verboden deze vogels:
 - a. te vangen of te doden met:
 - 1°. middelen, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Vogelrichtlijn;
 - 2°. middelen, installaties of methoden voor massaal of niet-selectief vangen of doden van vogels, of
 - 3°. middelen, installaties of methoden waardoor een soort plaatselijk kan verdwijnen, of
 - b. te achtervolgen met behulp van vervoermiddelen, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Vogelrichtlijn, overeenkomstig de daar beschreven wijze.
2. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen en provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in het eerste lid. Artikel 3.3, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. Onze Minister kan ontheffing verlenen van het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel b, voor het gebruik van motorboten op open zee onder de in bijlage IV, onderdeel b, tweede gedachtestreep, tweede volzin, bij de Vogelrichtlijn genoemde voorwaarden.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen middelen, installaties of methoden worden aangewezen die in elk geval worden gerekend tot de middelen, installaties, onderscheidenlijk methoden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3°.

provincie **HOLLAND**
ZUID

ijswijk, December 2017

Lid Gedeputeerde Staten

Mr. J.F. (Han) Weber

Contact
070 441 61 96
jf.weber@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
17 november 2015
Ons kenmerk

INVULLEN
Uw kenmerk

Bijlagen

Colleges van B&W en Dagelijkse Besturen van
Hoogheemraadschappen en waterschappen

Onderwerp
Vaststelling Faunabeheerplan ganzen

Geachte mevrouw, heer,

Met deze brief informeren wij u over beheermaatregelen onder ganzen die de komende vijf jaar mogelijk in uw gebied plaatsvinden.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben het Faunabeheerplan ganzen 2015 -2020 goedgekeurd. In dit Faunabeheerplan staan de maatregelen die de komende vijf jaar worden uitgevoerd om de populatie jaarrond verblijvende ganzen terug te brengen van 160.000 naar ongeveer 55.000 en de trek ganzen in de winter te beschermen. Bij dit aantal ganzen zijn de landbouwschade en de risico's voor het vliegverkeer aanvaardbaar en is ook het effect op andere planten en vogels beperkt. Zodra dit aantal ganzen is bereikt zullen de maatregelen worden teruggeschroefd. Het Faunabeheerplan is de uitwerking van het ganzenbeleid voor de komende 5 jaar dat op 15 juli 2015 door GS is vastgesteld.

Het Faunabeheerplan is in opdracht van de provincie opgesteld door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland. Deze organisatie Zuid-Holland heeft de wettelijke taak schade aangericht door beschermde wilde dieren te beperken of te voorkomen. De Faunabeheereenheid bestaat uit de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO), de Jagersvereniging, de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer, de Federatie Particulier Grondbezit, Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Staatsbosbeheer.

Zowel de jaarrond verblijvende ganzen - stand ganzen- als de wintergasten worden in het plan beschreven. Voor de stand ganzen wordt een aanzienlijke reductie van de populatie nagestreefd. Wintergasten zijn grotendeels beschermd. Wintergasten of trek ganzen zijn ganzen die uit Noord-Europa en Siberië naar Nederland komen om te overwinteren.

Vanwege de aanwezigheid van de wintergasten is er een winterrustperiode ingesteld: in het zuiden van Zuid-Holland van 1 november tot 15 februari en in het noorden van Zuid-Holland van 1 november tot 1 maart. In deze periode worden stand ganzen beperkt bestreden. De wintergasten zijn grotendeels

beschermd, alleen kolganzen en grauwe ganzen mogen met afschot worden verjaagd van landbouwpercelen met kwetsbare gewassen.

Bij het Faunabeheerplan horen vier regionale uitvoeringsplannen. In deze plannen staan de diverse maatregelen die jagers, agrariërs, terreinbeheerders en andere grondeigenaren en –gebruikers samen zullen uitvoeren: verjagen, eieren schudden, vangen en afschot. Per gebied wordt bepaald welke methode(n) en welke tijdstippen het meest geschikt zijn.

De provincie dringt erop aan dat nieuwe natuur zo ingericht wordt dat de gebieden minder aantrekkelijk zijn voor ganzen. De partijen binnen de Faunabeheereenheid hebben afgesproken om zich tot het uiterste in te spannen om de benodigde maatregelen te nemen. Na twee jaar zullen de maatregelen en resultaten worden geëvalueerd.

Ik verzoek ook uw inspanningen als gemeente en waterschap te registreren via www.fbezh.nl.

Met vriendelijke groet,

mr. J.F. (Han) Weber

Deze brief is digitaal vastgesteld, hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Bijlage 3.

*Bureau voor advies en uitvoering van
faunabeheer en bestrijding van vogeloverlast*

Duke faunabeheer
Schoepenweg 24
8243 PX Lelystad
Telefoon (0320) 21 95 00
Fax (0320) 21 97 77
Rabobank 1312.18.468
Swift RABONL2U
IBAN NL10RABO0131218468
Postbank 688.10.30
K.v.K. 34075992
B.T.W. nr. NL 8074.69.166.B.01
www.dukefaunabeheer.nl
info@dukefaunabeheer.nl

Hoogheemraadschap van Delfland
T.a.v. Dhr. van Lieshout
Bogaartplein 15
2284 DP Rijswijk

Lelystad, 20 april 2017

OFFERTE Nr. 17/033

Betreft: Vang- en dodingactie ganzen Recreatiegebied Wilhelminapark

Geachte heer van Lieshout,

Hierbij de prijsopgave voor de vang- en dodingacties van de Canadese ganzen.

Het op basis van "no cure, no pay" verwijderen van 90% van de aanwezige ganzen op bovengenoemde locatie. Ons streven blijft uiteraard 100%.

Zelf inventariseren we waar de ruiende populaties zich (in de buurt van het aangewezen gebied) precies bevinden. We bekijken waar we een kraal zouden kunnen opbouwen en waar we met de aanhangwagens kunnen komen om alles weer te kunnen afvoeren.

Wij vangen de ganzen in onze mobiele kraal. Dit vangen gebeurt in alle rust door mensen die oog hebben voor de natuur en veel ervaring hebben met dit werk.

Vangdag inclusief het doden en afvoeren:

€ 1.473,--

Het doden van de ganzen gebeurt conform het gestelde in het rapport 338a: "Het doden van wilde ganzen met CO2 en argon" juli 2010.

Dit is een rapport van Wageningen UR Livestock Research. Een onderzoek wat is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend onderzoek in het kader van LNV programma "Doding natuurdieren".

De ganzen worden op de vangplek volgens de in deze rapportage beschreven methode vergast. Er is dus geen vervoer van levende ganzen.

De ganzen worden dood door ons afgevoerd. Ze gaan naar een erkende poelier en worden dan onmiddellijk gekoeld en verwerkt. Deze poelier heeft afzet voor het totale aantal ganzen, voor de binnenlandse en buitenlandse markt. Alle delen van de gedode ganzen vinden een nuttige bestemming.

*Bureau voor advies en uitvoering van
faunabeheer en bestrijding van vogeloverlast*

Duke faunabeheer
Schoopenweg 24
8243 PX Lelystad
Telefoon (0320) 21 95 00
Fax (0320) 21 97 77
Rabobank 1312.18.468
Swift RABONL2U
IBAN NL10RABO0131218468
Postbank 688.10.30
K.v.K. 34075992
B.T.W. nr. NL 8074.69.166.B.01
www.dukefaunabeheer.nl
info@dukefaunabeheer.nl

Van de actie wordt het aantal ganzen geteld. Daarbij worden de volwassen dieren en de pullen apart vermeld.

De kilometerprijs, de reistijd, het gebruik van CO2 van onze computergestuurde installatie, het arbeidsloon, gebruiksklaar maken van de materialen voor de vangdagen en het schoonmaken van alle materialen en middelen na de vangdag en het afvoeren van de ganzen is inbegrepen in deze aanbieding.

Voor deze werkzaamheden is een ontheffing nodig van FBE Zuid-Holland welke (zoals afgesproken) door u wordt aangevraagd.

Genoemde prijzen zijn exclusief 21% BTW
Betaling binnen 14 dagen na ontvangst factuur.

Deze offerte is geldig tot 1 juni 2017.

De werkzaamheden kunnen niet eerder aanvangen, dan na ontvangst van uw schriftelijke opdracht, eventueel mail.

In de hoop u hiermee een passende aanbieding te hebben gedaan.

.Met vriendelijke groet,

A. den Hertog.

Bijlage 4.

Ganzen zorgen in de hele Provincie Z-H voor veel overlast en schade aan flora en fauna. Wat vindt u passende maatregelen om in Rijswijk de overlast van ganzen te bestrijden?

Antwoordkeuzen	Reacties
Geen maatregelen, laat de natuur zijn gang gaan.	19,34% 99
Ze weggagen van plekken waar ze ongewenst zijn (bijvoorbeeld voor behoud van de waterkwaliteit bij zwembad de Put en zwemvijver Wilhelminapark)	18,36% 94
Ze lokken naar plekken waar ze geen overlast veroorzaken door inrichting van ganzenweiden.	55,27% 283
Tijdens het broedseizoen de nesten verstoren om geboorte te beperken	18,95% 97
Ze vangen en afvoeren naar "buitengebied"	16,80% 86
Ze vangen en doden voor consumptie en dons.	10,74% 55
Anders, namelijk	3,13% 16
Totale aantal respondenten: 512	

Bijlage 5.

Gezamenlijke telling Rijswijk juli 2017

Locatie:	Subgebied:	Soort	Adult	Juveniel	Eieren bewerkt
Tubasingel	Waterspeelplaats	Nijlgans	6	21	
Hoekpolder	Schaapweipolder	Nijlgans	5	7	
		Canadese gans	6	8	
vRijnweg	Vogelreservaat Putter	Nijlgans	6	8	
		Canadese gans	4	4	
Marijkesingel	Vijver	Nijlgans	2	8	
ir Haitspad	Sportpark Hoekpolder	Nijlgans	6		
Wilhelminapark	Inrit	Nijlgans	4	15	8
Wilhelminapark	Vijver Parkeerplaats	Nijlgans	6	18	28
		Canadese gans	6	13	17
		Grauwe gans	2	4	
Wilhelminapark	Zwemvijver	Nijlgans	6	18	
		Canadese gans	24	136	
		Grauwe gans	8	13	
Wilhelminapark	BBQveld	Nijlgans	4	12	
		Canadese gans	8	25	
Wilhelminapark	Vliegerheuvel	Nijlgans	6	17	
Wilhelminapark	Surfvijver	Nijlgans	15	43	28
		Canadese gans	16	101	37
		Grauwe gans	21	128	24
Wilhelminapark	Vijver blokhut	Nijlgans	4	14	28
		Canadese gans	10	42	53
		Grauwe gans	8	27	23
		Bastaard gr. Ca.	4	2	
Wilhelminapark	Gezamenlijk strook	Nijlgans	6	9	
		Canadese gans	8	15	
		Grauwe gans	6	15	
Wilhelminapark	Vijver over zwemvijver	Nijlgans	8	15	54
		Canadese gans	12	27	36
		Grauwe gans	16	18	15
Tubasingel	Vijver	Nijlgans	6	21	
Haantje	Bouwlokatie	Nijlgans	4	18	
		Canadese gans	8	21	
		Boerengans	8		
v Vredenburgweg	de Voordes (totaal)	Nijlgans	9	23	
v Vredenburgweg	Hoek Beatrixlaan	Nijlgans	5	4	
v Vredenburgweg	Kruisvaarderspark	Nijlgans	4	11	
		Boerengans	1		
Huys te Nieburglaan	Vijver Rijswijkse bos	Nijlgans	2		
		Canadese gans	2	3	
		Boerengans	10	1	
Huis te Hoornkade	Hoornbrug	Nijlgans	18		
		Boerengans	6	1	
Huize Cromvliet	Vijver	Nijlgans	2	6	
Julialaantje	Schooltuinen	Nijlgans	6	29	
Jaagpad	Veeweides	Boerengans	4		
Poldermeesterstraat	Braakland	Nijlgans	4	9	
		Canadese gans	2	7	
		Boerengans	3	2	
Middendorpweg	Vijver	Nijlgans	8	32	
		Canadese gans	4	13	
		Grauwe gans	17		
Laan van Sion	Pastoor Verburchweg	Canadese gans	8	38	
Haantje	Bouwlokatie	Nijlgans	8	32	
		Canadese gans	10	41	
Totaal			402	1095	351

Er is niet geteld op het landgoed te Werve en zwemvijver de Put.

Bijlage 6.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2017–2018

31 936

Luchtvaartbeleid

Nr. 403

MOTIE VAN DE LEDEN VAN RAAN EN ARISSEN

Voorgesteld 4 oktober 2017

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat in de afgelopen jaren rondom Schiphol tienduizenden ganzen zijn gedood om de kans op vogelaanvaringen te verminderen;

constaterende dat de ganzenpopulatie hierdoor niet significant is afgenomen en dat het beleid hierdoor niet doeltreffend is geweest;

verzoekt de regering, op Dierendag om serieus werk te maken van diervriendelijke oplossingen voor het terugdringen van de ganzenpopulaties rond luchthavens,

en gaat over tot de orde van de dag.

Van Raan
Arissen

Besluit: Aangenomen.

Bijlage 7. Luchtfoto Wilhelminapark maart 2017.

Bijlage 8. Deelnemers conceptbespreking 30 november 2017.

Naam	Gemeente Rijswijk
Reinder de Boer	Groenbeheer & leefomgeving
Jelke Fokkinga	Ruimtelijke ontwikkelingen
Tom van Lieshout	Waterbeheer
Hans Olsthoorn	Projectleider Wilhelminapark
Henk Slegten / opvolger	Ecologisch beheerder Wilhelminapark
Marloes Borsboom	Wethouder
Stacy Dutry van Heaften	Groenbeheer
Patrick Kops	Sport en vastgoed
Naam	Organisatie
Martin van de Reep	Haagse Vogelbescherming
Femmie Smit	Dierenbescherming
Peter van Poelgeest	Duurzaam fauna advies
Mark Graafland	BAS
Wim van den Assem	Faunabeheereenheid
Hendrik Jan vd Keijl	Club te Werve & vijver de Put
Marielle Zeer	Hoogheemraadschap Delfland
Jasper Kluiters	Wildbeheereenheid Valkenier
Hans van Veen	Natuurzwembad de Put
Anita Voortman	Dierenambulance, betrokken inwoner
Niet aanwezig wel input per mail	
Pieter Aaldring	Landelijke Vogelbescherming
Harry Holtkamp	Wildbeheereenheid
Wil van den Ende	Hoogheemraadschap Delfland
Susanne Kuipers	Natuur en Milieufederatie ZH
Frank Majoor	SOVON

Deelnemers nestbehandeling 2018:

Peter van Poelgeest, Anita Voortman, Jelke Fokkinga, Jasper Kluiters, Hans Olsthoorn, Ecologisch Beheerder, Wildbeheereenheid Delfland, vrijwilliger(s) Club te Werve en Rick Severijns.

Bijlage 9 Uitvoeringsplan broedseizoen 2018.

Wanneer	Wat	Wie
23 november 2017	Toesturen concept aan betrokkenen	Gemeente
30 november 2017	Van concept naar definitief plan	Allen
December 2017	Besluitvorming college	Gemeente
December 2017	Communicatie aan Provincie ZH, Faunabeheereenheid ZH, Hoogheemraadschap Delfland, buurgemeenten regio Delfland.	Gemeente
December 2017	Lidmaatschap Wildbeheereenheid	Gemeente, Wildbeheereenheid
Januari 2018	Communicatieplan inwoners en betrokkenen (leden, gebruikers) opstellen	Gemeente & de Put & BAS
Januari 2018	Instructie methodieken van nestbehandeling, Instructie gebruik registratieformulieren en registratiesysteem	Duurzaam fauna advies, Wildbeheereenheid.
Januari 2018	Aanvraag ontheffingen	Wildbeheereenheid
Januari 2018 voor periode Februari 2018 – Augustus 2018	Rooster opstellen voor de twee wekelijkse rondes langs de nestlocaties met personen, data en locaties.	Alle nestbehandelaars
Periode Februari 2018 – augustus 2018	Twee maandelijkse terugkoppeling bevindingen, knelpunten, resultaten nestbehandeling.	Gemeente, Wildbeheereenheid, alle nestbehandelaars.
Periode Februari 2018 – augustus 2018	Verjagen van de ganzen op de zwemvijver Wilhelminapark	Gemeente, Valkenier Wildbeheereenheid.
Februari – maart 2018	Aanpassing inrichting lokweide, recreatiweide, strand en waterplanten in Wilhelminapark.	Gemeente
Maart 2018	Plaatsen van de informatieborden omtrent het voeren van watervogels	Gemeente
Mei 2018 – augustus 2018	Ruiperiode met extra inzet opruimen ganzenpoep in sport,- en recreatiegebieden.	BAS en Gemeente
Mei 2018 – augustus 2018	Monitoren gewenste / noodzakelijke aanpak & communicatie sportterreinen	Gemeente, BAS, Wildbeheereenheid.
Juli 2018	Telling van de populatie ganzen met daarin onderscheid jong, volwassen, soort gans en welke locatie.	Gemeente, Wildbeheereenheid
September 2018	Opstellen rapportage a.d.h.v. de registraties nestbehandeling, de telling van de populatie, de terugkoppelmomenten met de nestbehandelaars, binnengekomen klachten inwoners / gebruikers. Zijn de doelstellingen & targets gehaald?	Gemeente is penvoerder, input door alle betrokkenen.
Oktober 2018	Bijeenkomst met alle betrokken a.d.h.v. de rapportage voor bijstelling van het plan van aanpak voor broedseizoen 2019.	Alle betrokkenen
November 2018	Nieuw plan van aanpak definitief en voorleggen aan het college ter besluitvorming.	Gemeente